



## **Pojam „bračni drug” u smislu odredaba prava Unije o slobodi boravka građana Unije i članova njihove obitelji obuhvaća istospolne bračne drugove**

*Iako su države članice slobodne dopustiti istospolni brak odnosno ne dopustiti ga, one ne mogu onemogućavati slobodu boravka građanina Unije odbijajući odobriti njegovu istospolnom bračnom drugu, državljaninu treće zemlje, izvedeno pravo na boravak na njihovu državnom području*

Relu Adrian Coman, rumunjski državljanin, i Robert Clabourn Hamilton, američki državljanin, zajedno su živjeli četiri godine u Sjedinjenim Američkim Državama prije nego što su se 2010. vjenčali u Bruxellesu. U prosincu 2012. R. A. Coman i njegov supružnik zatražili su od rumunjskih tijela da ih obavijeste o postupku i uvjetima pod kojima bi R. C. Hamilton mogao u svojstvu člana obitelji R. A. Comana ostvariti pravo na zakonit boravak u Rumunjskoj u razdoblju duljem od tri mjeseca. Taj se zahtjev temeljio na Direktivi o slobodi kretanja<sup>1</sup>, kojom se bračnom drugu građanina Unije, koji se koristio tom slobodom kretanja, omogućava da se pridruži svojem supružniku u državi članici gdje potonji boravi.

U odgovoru na taj zahtjev rumunjska su tijela obavijestila R. A. Comana i R. C. Hamiltona da potonji ima samo pravo na boravak u duljini od tri mjeseca, među ostalim, zato što ga se u Rumunjskoj ne može kvalificirati „bračnim drugom” građanina Unije jer ta država članica ne priznaje istospolne brakove (u daljnjem tekstu: istospolni brakovi).

R. A. Coman i R. C. Hamilton podnijeli su stoga tužbu pred rumunjskim sudovima radi utvrđenja postojanja diskriminacije na temelju spolne orijentacije u pogledu ostvarivanja prava na slobodno kretanje u Uniji. Postupajući povodom prigovora neustavnosti koji je istaknut u okviru tog spora, Curtea Constituțională (Ustavni sud, Rumunjska) pita Sud je li R. C. Hamilton obuhvaćen pojmom „bračnog druga” građanina Unije koji se koristio svojom slobodom kretanja i treba li mu se zbog toga odobriti pravo na trajni boravak u Rumunjskoj.

U svojoj današnjoj presudi Sud prije svega podsjeća da Direktiva o slobodi kretanja uređuje samo uvjete ulaska i boravka građanina Unije u države članice različite od one čiji je državljanin te da ona ne dopušta zasnivanje izvedenog prava boravka u korist državljanina treće države, koji su članovi obitelji građanina Unije, u državi članici čiji je taj građanin Unije državljanin. Dakle, na direktivi se ne može temeljiti izvedeno pravo na boravak R. C. Hamiltona u državi članici čiji je R. A. Coman državljanin, a to je Rumunjska. Sud međutim podsjeća da se **u određenim slučajevima državljanima trećih država, članovima obitelji građanina Unije, koji na temelju odredaba direktive nemaju izvedeno pravo na boravak u državi članici čiji je taj građanin državljanin, takvo pravo ipak može priznati na temelju članka 21. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije** (odredba koja građanima Unije izravno dodjeljuje temeljno i individualno pravo slobodnog kretanja i boravka na državnom području država članica).

Sud dalje navodi da uvjeti za odobravanje tog izvedenog prava na boravak ne smiju biti stroži od onih koji su predviđeni direktivom za odobravanje takvog prava na boravak državljaninu treće

<sup>1</sup> Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.)

države, članu obitelji građanina Unije koji je ostvario svoje pravo na slobodno kretanje nastanjujući se u državi članici različitoj od one čiji je državljanin.

Sud utvrđuje da je u okviru Direktive o slobodi kretanja pojam „bračnog druga”, kojim se označava osoba koja je bračnom vezom sjedinjena s drugom osobom, rodno neutralan te stoga može obuhvatiti istospolnog bračnog druga građanina Unije. Sud ipak pojašnjava da je osobni status, koji obuhvaća pravila koja se odnose na brak, područje u nadležnosti država članica te da pravo Unije ne utječe na tu nadležnost, pri čemu su države članice slobodne propisati istospolni brak odnosno ne propisati ga. Sud također navodi da Unija poštuje nacionalne identitete država članica koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama.

Međutim, Sud smatra da odbijanje države članice da državljaninu treće države prizna, samo u svrhu odobravanja izvedenog prava na boravak, njegov brak s istospolnim građaninom Unije koji su oni zakonito sklopili u drugoj državi članici može onemogućiti ostvarivanje prava tog građanina na slobodno kretanje i boravak na državnom području država članica. Takav pristup doveo bi do toga da se sloboda kretanja između država članica razlikuje ovisno o odredbama nacionalnog prava koje uređuju istospolni brak.

S obzirom na navedeno, Sud podsjeća da slobodno kretanje osoba može biti ograničeno neovisno o nacionalnosti dotičnih osoba, ako se temelji na objektivnim razlozima od općeg interesa i ako je proporcionalno legitimnom cilju koji se nacionalnim pravom nastoji postići.

U tom se pogledu javni poredak, koji se u ovom slučaju ističe kao opravdanje za ograničenje slobodnog kretanja, mora tumačiti usko, na način da pojedine države članice ne mogu jednostrano određivati njegov doseg bez kontrole institucija Unije. **Obveza države članice da samo u pogledu odobravanja izvedenog prava na boravak državljaninu treće države prizna istospolni brak koji je sklopljen u drugoj državi članici** u skladu s njezinim pravom, ne utječe na instituciju braka u prvonavedenoj državi članici. Konkretnije, ta obveza **ne nalaže toj državi članici obvezu da u svojem nacionalnom pravu propiše instituciju istospolnog braka**. Usto, takva obveza priznavanja samo u svrhe odobravanja izvedenog prava na boravak državljaninu treće države ne povređuje nacionalni identitet niti predstavlja prijetnju javnom poretku predmetne države članice.

Sud naposljetku podsjeća da se nacionalna mjera koja može biti prepreka ostvarivanju slobodnog kretanja osoba može opravdati samo ako je u skladu s temeljnim pravima zajamčenima Poveljom Europske unije o temeljnim pravima. Budući da je poštovanje privatnog i obiteljskog života temeljno pravo zajamčeno člankom 7. Povelje, Sud navodi da i iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi da odnos homoseksualnog para može biti obuhvaćen pojmovima „privatan život” i „obiteljski život” na istoj osnovi kao i odnos heteroseksualnog para koji se nalazi u istoj situaciji.

---

**NAPOMENA:** Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

---

*Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.*

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Nancho Nanchev ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106